

تأثیر اقلام تعهدی بر شاخص SA

وحید بخردی نسب، کارشناس ارشد حسابداری (vahid.bekhradinassab@gmail.com)

فاطمه ژولانژاد، کارشناس ارشد حسابداری (jolanejad102@gmail.com)

چکیده - در سال‌های اخیر، حجم زیادی از مطالعات درباره انتخاب‌های اختیاری اقلام تعهدی و مدیریت سود انجام شده، ولی تحلیل‌های کمی در ارتباط با چگونگی تأثیرگذاری انتخاب‌های حسابداری بر تصمیم‌های مالی شرکتی وجود دارد. حسابداران سود حسابداری را معیاری برای تفسیر رویدادهای دنیای واقعی (سود اقتصادی) می‌دانند؛ اما معمولاً اصول و قواعد حسابداری بر مفروضاتی بنا شده‌اند که ممکن است با پدیده‌های دنیای واقعی یا با آثار رفتاری مرتبط نباشد. اقلام تعهدی بیانگر تفاوت بین سود حسابداری و جزء نقدی آن است. از این رو تعداد ۸۴ شرکت در طی دوره زمانی ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۱ بررسی شده‌اند و به‌طور کلی بیانگر این است که، اقلام تعهدی اختیاری و غیراختیاری بر این شاخص در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، تأثیرگذار است.

واژگان کلیدی: اقلام تعهدی، اقلام تعهدی اختیاری، اقلام تعهدی غیراختیاری، اندازه شرکت، عمر شرکت.

ادبیات پژوهش

بازارهای مالی در هر کشور موتور محرکه اقتصاد محسوب می‌شوند و هر چه بتوانند در انجام فعالیت‌ها خود موفق‌تر عمل کنند، اقتصاد کشور از پویایی و توسعه بیشتر برخوردار خواهد بود. مهمترین وظیفه-ی بازار سرمایه، جذب سرمایه‌های پراکنده و تخصیص بهینه این منابع به واحدهایی است که در حال توسعه بوده و منافع مورد انتظار سرمایه‌گذاران را تامین می‌کنند. علاوه بر این بازار سرمایه بطور موثر بر فرآیند گزارشگری مالی شرکت‌های فعال در بازار نظارت می‌کند. رقابت پیچیده و دشوار تجارت کنونی، بنگاه‌های تولیدی را وادار خواهد کرد تا به تنوع تولید برای ماندن در عرصه رقابت جهانی بپردازند. تولید محصول جدید مستلزم سرمایه‌گذاری است. بنابراین تجزیه و تحلیل سرمایه‌گذاری را به همراه خواهد داشت؛ چرا که به دلیل محدودیت منابع و فرصت‌های سرمایه‌گذاری، تصمیم‌های سرمایه‌گذاری باید با تکیه بر اصول علمی و با دقت لازم اتخاذ شوند [۴].

از سوی دیگر شرکت‌های فعال در بازار همواره به دنبال جذب حداکثر منابع برای تامین مالی پروژه‌های اجرایی خود هستند. به همین دلیل آنها سعی می‌کنند با روش‌های مختلف علائم مثبت از فعالیت خود به سرمایه‌گذاران فعال در بازار ارائه کنند و به این ترتیب آنها را جذب شرکت نمایند. یکی از راه‌هایی که در سال‌های اخیر برای جذب اعتماد سرمایه‌گذاران مورد استفاده قرار گرفته، استفاده از انتخاب‌های حسابداری در حوزه ارقام تعهدی است که می‌تواند نقش مثبت در ارائه اطلاعات مفید و سودمند داشته باشد. با وجودی که تاکنون اکثر محققین به روش‌های اختیاری حسابداری به عنوان روش‌هایی برای دستکاری سود و ارائه اطلاعات نادرست و گمراه کننده نگاه می‌کردند، ولی به نظر می‌رسد بسیاری از شرکت‌ها می‌توانند از این انتخاب‌ها برای ارائه هر چه بهتر اطلاعات حسابداری استفاده کنند و این موضوع می‌تواند نقش موثر در عملکرد بهتر بازار داشته باشد [۱۳]. طبق بیانیه شماره ۱ مفاهیم حسابداری هیأت استانداردهای حسابداری مالی (۱۹۸۳) استفاده کنندگان صورت‌های مالی، از سود استفاده‌های گوناگونی می‌کنند. آن‌ها می‌توانند: الف) عملکرد مدیریت را ارزیابی کنند؛ ب) توان سودآوری شرکت را در طی یک افق طولانی مدت ارزیابی کنند؛ ج) سودهای آتی را پیش‌بینی کنند یا د) مخاطرات سرمایه‌گذاری در شرکت یا اعتباردهی به آن را برآورد کنند [۱۰].

گزارش‌های مالی که از سیستم حسابداری حاصل می‌شود بر مبنای تعهدی تهیه شده است. در مبنای تعهدی، از ارقام تعهدی و روش‌های تخصیص با هدف تطابق درآمدها، هزینه‌ها، سودها و زیان‌های نقدی در یک دوره استفاده می‌شود و به انعکاس دریافت‌ها و پرداخت‌های نقدی بسنده نمی‌شود. ارقام تعهدی نقش مهمی در فرآیند ارزشگذاری بازی می‌کنند، زیرا مشکلات زمان‌بندی و نبود انطباق نهفته در ارقام وجه نقد را کاهش می‌دهند. اما اتکاپذیری و مفید بودن ارقام تعهدی مورد تردید است؛ چرا که مدیران با توجه به ذهنی و برآوردی بودن این ارقام، قادرند آنها را دستکاری کنند تا سود گزارش شده را سازگار با اصول پذیرفته‌شده حسابداری و مطابق میل خود تعدیل کنند. از این رو با وجود اتفاق نظر در مورد سودمندی ارقام تعهدی در پیش‌بینی‌ها و تصمیم‌گیری‌ها، مخالفانی در بین صاحب‌نظران وجود دارد [۵].

سود حسابداری براساس مبنای تعهدی اندازه‌گیری و گزارش می‌شود. استفاده از روش تعهدی در حسابداری باعث می‌شود که سود عملیاتی به دو جزء نقدی و تعهدی تفکیک شود، که جزء نقدی

همان جریان‌های نقدی حاصل از فعالیت‌های عملیاتی و جزء تعهدی تفاوت سود عملیاتی و جزء نقدی است.

تعبیر عمومی از اقلام تعهدی این است که اقلام تعهدی زاییده اعمال متهورانه مدیریت در شناسایی، ثبت و گزارش رویدادها است. اصول پذیرفته شده حسابداری در مورد زمان شناسایی و مبلغ درآمدها و هزینه‌ها به مدیران شرکت‌ها آزادی عمل نسبی داده است و وقتی که مدیران سود حسابداری را به مبلغی بیشتر از وجوه نقد حاصل شناسایی می‌کنند اقلام تعهدی ایجاد می‌شوند [۱۵]. سود نیز خود متشکل از اقلام نقدی و تعهدی است. اقلام تعهدی به دو دسته غیرعادی (غیرمنتظره یا اختیاری) و عادی (منتظره یا غیراختیاری) تفکیک می‌شوند. اقلام تعهدی غیرعادی اقلامی هستند که مدیریت می‌تواند آنها را کنترل کند؛ به بیان دیگر، اقلام تعهدی غیرعادی آنهایی هستند که مدیریت بر آنها کنترل داشته، می‌تواند آنها را به تأخیر بیاورد، حذف کند و یا ثبت و شناسایی آنها را تسریع نماید. اقلام تعهدی عادی اقلامی هستند که مدیریت نمی‌تواند آنها را کنترل کند. از آنجا که اقلام تعهدی غیرعادی، در اختیار مدیریت و قابل اعمال نظر توسط مدیریت است، از این اقلام به عنوان شاخصی در کشف مدیریت سود استفاده می‌شود [۳].

یکی از این متغیرها که توجه محافل دانشگاهی را به خود معطوف کرده است، اندازه شرکت و سن شرکت بوده که معمولاً به صورت ارزش بازار شرکت، لگاریتم فروش یا دارایی‌های شرکت تعریف می‌شود. هدلوک و پیرس (۲۰۱۰) این معیار را برای شناسایی محدودیت‌ها مالی شرکت‌ها، پیشنهاد کرده‌اند که به شاخص SA معروف است و این شاخص به تنهایی براساس معیارهای اندازه شرکت و عمر شرکت محاسبه می‌شود. به علاوه بعضی از پژوهشگران قابلیت تعمیم یافته‌های مربوط به اندازه شرکت را در چارچوب چرخه عمر شرکت بررسی کرده‌اند [۷] [۸]. این استنباط وجود دارد که شرکت‌های کوچک دارای مشکلات جذب تامین مالی بالایی و شرکت‌های بزرگ از لحاظ تامین مالی، مشکلات کمتری دارند. بنابراین انتظار می‌رود مدیران شرکت‌های کوچک از انتخاب‌های اختیاری بیشتری در مقابل شرکت‌های بزرگ استفاده کنند.

S: که در واقع همان مختصر لاتین SIZE می‌باشد، در اصطلاحات مالی به معنی سائز و اندازه شرکت است، که در مطالعات متعدد نمایانگر جنبه‌های مختلفی از شرکت است. از آنجایی که سهم بیشتر از بازار نیاز به تولید و فروش بیشتر دارد، لذا داشتن منابع مالی کافی و اندازه بزرگتر می‌تواند شرکت را در تولید بیشتر و صرف هزینه‌های تولید و بازاریابی بیشتر یاری کند تا بتواند مزیت‌های رقابتی ایجاد

نماید. اندازه شرکت می‌تواند نمایانگر توانایی مدیریت و کیفیت طرح‌های حسابداری باشد. توسعه اندازه شرکت نشانگر مدیریت قوی است که با استفاده از طرح‌های حسابداری سعی در افزایش منابع اقتصادی شرکت داشته باشد [۲]. شرکت‌های بزرگ در مقابل شرکت‌های کوچک با مشکلات جذب سرمایه‌گذاری کمتری مواجه هستند زیرا در شرکت‌های بزرگ، اعتبار دهندگان با هزینه‌های کم‌تری مواجه هستند؛ در نتیجه شرکت‌های کوچک نسبت به شرکت‌های بزرگ، هزینه‌های بالاتر تامین مالی و دسترسی محدودتر به بازار سرمایه هستند [۱۱]. پیروس معتقد است، شرکت‌های بزرگ-تر به دلیل حجم فعالیت گسترده، سودآورتر از شرکت‌های کوچک‌تر هستند. زیرا، شرکت‌های بزرگ‌تر دارای نیروهای متخصص هستند و این نیروها فعالیت‌های بخش‌های مختلف شرکت را ارزیابی کرده و فعالیت‌های زاید و غیراقتصادی را حذف می‌کنند [۱۴]. همچنین، شفرد، بیان می‌کند که شرکت‌های بزرگ سهم مشخصی از بازار فروش را در اختیار دارند و در شرایط رقابت ناقص بازار، به دلیل قدرتی که دارند می‌توانند نقش تعیین‌کننده‌ای از نظر قیمت و میزان عرضه‌ی محصول به بازار، ایفا کنند. از این رو شرکت‌هایی که از لحاظ اندازه در سطح وسیعی قرار دارند و ارزش دفتری داری‌ها یا فروش (معرف اندازه شرکت) بالایی دارند، پیش‌بینی می‌شود که فاقد محدودیت‌های مالی باشند [۱۶].

A: که در واقع همان مختصر لاتین Age می‌باشد، در اصطلاحات مالی به معنای سن و عمر شرکت می‌باشد. افزایش عمر شرکت باعث افزایش تجربه نیروی انسانی شرکت شده و تجربه‌ی نیروی انسانی باعث خواهد شد فرآیند تولید محصول در زمان کمتر و هزینه‌ی پایین‌تر انجام شود. این موضوع نیز بهره‌وری و سودآوری بیشتر را در پی خواهد داشت [۸]. شرکت‌های با عمر بالا به دلیل وضعیت اعتباری بهتر و دسترسی سریع‌تر و آسان‌تر اطلاعات خود، از محدودیت کم‌تری دارند. شرکت‌های جوان‌تر ریسک اطلاعاتی بالاتری دارند و به این دلیل، باید دارای محدودیت تامین مالی خارجی بیشتری باشند [۱۱].

پیشینه پژوهش

لیو و تانگ^۱ (۲۰۰۸) همچنین به بررسی این موضوع پرداخته‌اند که مدیریت سود که از طریق انتخاب-های اختیاری حسابداری اندازه‌گیری و بررسی می‌شود می‌تواند بر سرمایه‌گذاری آتی شرکت

۱. Li and Tang

تاثیرگذار باشد. آنها به این نتیجه رسیده‌اند که سرمایه‌گذاری مالی دارای حساسیت کمتر نسبت به جریان‌ات نقدی شرکت‌هایی است که حجم زیادی از انتخاب‌های اختیاری اقلام تعهدی در آنها وجود دارد و به این نتیجه رسیده‌اند که این شرکت‌ها منابع خود را بطور نادرست تخصیص می‌دهند [۱۲].

دیچو، جی، و اشراوند^۱ (۲۰۱۰) به بررسی مطالعاتی پرداخته‌اند که جنبه‌های مختلف مربوط به اندازه‌گیری کیفیت سود را تحلیل کرده‌اند و به این ترتیب سعی کرده‌اند نوسانات سود و نتایج مربوط به معیارهای مورد استفاده در این مطالعات را تحلیل کنند. با توجه به نتایج مشاهده شده این محققین بیان می‌کنند که برای بررسی کیفیت سود باید حتماً محتوای اطلاعاتی خاص در تحلیل مورد توجه قرار گیرد، زیرا در عمل «کیفیت وابسته به محتوای تصمیم‌گیری می‌باشد» [۹].

ملانظری و کریمی زند (۱۳۸۶) طی انجام پژوهشی با عنوان بررسی ارتباط بین هموارسازی سود با اندازه‌ی شرکت و نوع صنعت در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به این نتیجه رسیدند که بین اندازه‌ی شرکت و هموارسازی سود، همبستگی قوی وجود دارد و این ارتباط به صورت معکوس است. همچنین تفاوت قابل ملاحظه‌ای بین شرکت‌های هموارساز سود، از نظر صنعت وجود ندارد. آنها بیان نمودند که تنها در سطح سود ناویژه ارتباط ضعیفی بین صنعت و هموارسازی مشاهده می‌شود. سرانجام، آن محققین ابراز نمودند که ارتباط معنی‌داری بین هموارسازی ساختگی سود با اندازه‌ی شرکت وجود داشته ولی بین هموارسازی ساختگی و نوع صنعت ارتباط معنی‌داری وجود ندارد [۶].

بزرگ اصل، غفارپور (۱۳۹۱) به مقایسه الگوهای پیش‌بینی اقلام تعهدی برای تشخیص مدیریت سود مورد بررسی قرار داده و یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برای شناسایی مدیریت سود، الگوی تعدیل شده جونز (۱۹۹۵) توان بیشتری دارد [۱].

فرضیه‌های پژوهش

فرضیه در نظر گرفته شده در پژوهش حاضر پیشنهاد می‌کند، شرکت‌هایی که از اندازه و عمر بیشتری در صنعت برخوردارند، مدیران آن‌ها از انتخاب‌های اختیاری بیشتری استفاده می‌کنند.

۱. Dechow, Ge and Schrand

فرضیه اول: بین اقلام تعهدی اختیاری و شاخص SA در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران که عمر کمی دارند، رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه دوم: بین اقلام تعهدی اختیاری و شاخص SA در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران که عمر طولانی دارند، رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه سوم: بین اقلام تعهدی اختیاری و شاخص SA در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران که اندازه آنها کوچک است، رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه چهارم: بین اقلام تعهدی اختیاری و شاخص SA در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران که اندازه آنها بزرگ است، رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه پنجم: بین اقلام تعهدی غیراختیاری و شاخص SA در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران که عمر کمی دارند، رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه ششم: بین اقلام تعهدی غیراختیاری و شاخص SA در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران که عمر طولانی دارند، رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه هفتم: بین اقلام تعهدی غیراختیاری و شاخص SA در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران که اندازه آنها کوچک است، رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه هشتم: بین اقلام تعهدی غیراختیاری و شاخص SA در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران که اندازه آنها بزرگ است، رابطه معناداری وجود دارد.

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری این پژوهش شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. بنابراین قلمرو مکانی پژوهش، بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. برای نمونه‌گیری از روش حذف سیستماتیک استفاده خواهد شد که شرایط آن به صورت زیر تعریف شده است.

۱. به منظور قابلیت مقایسه داشتن داده‌ها و متغیرها، شرکت‌هایی که پایان سال مالی آنها ۲۹ یا ۳۰ اسفند ماه نیست حذف می‌شوند.

۲. بانک‌ها و موسسات مالی و شرکت‌های سرمایه‌گذاری مالی به دلیل ماهیت متفاوت فعالیت آنها از سایر واحدهای تجاری حذف می‌شوند.

۳. شرکت‌هایی که در طول دوره مورد بررسی همه‌ی داده‌های لازم برای محاسبه‌ی متغیرها را نداشته‌اند حذف می‌شوند.

۴. شرکت‌ها باید قبل از سال ۱۳۸۵، در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده و در طی دوره-ی زمانی تحقیق تغییر سال مالی نداشته باشند. دلیل این امر آن است که تعداد نمونه‌ی آماری در سال‌های مورد بررسی، برابر باشد.

متغیرها و مدل پژوهش

در این پژوهش ابتدا برای تجزیه و تحلیل اقلام تعهدی اختیاری مطابق پیشنهاد کوتاری، لئون، و واسلی^۱ (۲۰۰۵) از مدل اصلاح شده جونز استفاده خواهد شد:

رابطه (۱)

$$TA_i = \lambda_1 (\Delta Sales_i - \Delta AR_i) + \lambda_2 PPE_i + \varepsilon_i$$

در مدل فوق، TA کل اقلام تعهدی است که متغیر وابسته است، که از طریق محاسبه تغییر در دارایی‌های جاری غیر نقدی منهای تغییر در بدهی‌های جاری منهای استهلاک تعریف می‌شود. متغیر $\Delta Sales_i$ عبارت از تغییرات در خالص فروش برای شرکت i است. ΔAR_i تغییرات در حساب‌های دریافتی را نشان می‌دهد. همچنین PPE_i مبلغ اموال، دارایی‌ها و تجهیزات شرکت را نشان می‌دهد. به این ترتیب مبلغ باقیمانده در معادله رگرسیون یعنی ε_i مبلغ اقلام تعهدی اختیاری را نشان خواهد داد. اقلام تعهدی غیراختیاری نیز از طریق ذیل محاسبه می‌شود:

رابطه (۲)

$$NDA = (\Delta Sales_i - \Delta AR_i) + \lambda_2 PPE_i$$

در این مدل NDA اقلام تعهدی غیراختیاری است.

SA عبارت است از اندازه شرکت لگاریتم طبیعی ارزش دفتری دارایی‌ها است (به میلیون ریال) (هدلوک و پیرس، ۲۰۱۰). براساس دو متغیر اندازه شرکت و سن شرکت به صورت زیر محاسبه می‌شود:

رابطه (۳)

$$-0.737 * Size + 0.43 * Size^2 - 0.40 * Age$$

۱. Kothari, Leone, and Wasley

تجزیه و تحلیل داده‌ها

شرکت‌هایی که اندازه و سائز آن‌ها از مقادیر میانه‌ی آنها از اندازه‌ی تمام شرکت‌های موجود در نمونه، پایین‌تر باشد، درگروه شرکت‌هایی با اندازه کم و در غیر این صورت اندازه زیادی دارند و شرکت‌هایی که سن و عمر آن‌ها از مقادیر میانه‌ی آنها از عمر تمام شرکت‌های موجود در نمونه، پایین‌تر باشد، درگروه شرکت‌هایی با عمر کم و در غیر این صورت عمر زیادی دارند.

نگاره (۱): تعداد شرکت‌های نمونه به تمایز دارای سن کم و سن زیاد، عمر کم و عمر زیاد

شاخص SA				متغیر
عمر شرکت		اندازه شرکت		
عمر بزرگ	عمر کوچک	اندازه بزرگ	اندازه کوچک	
۷۳	۱۱	۶۳	۲۱	کل شرکت ها (۸۴)

منبع: یافته‌های پژوهش

اندازه حاکی از قدرتمندی شرکت از لحاظ وضع مالی و قدرت بازپرداخت بدهی می‌باشد. سن شرکت به منزله تجربه و توانایی شرکت در مهار نقدینگی شرکت و کنترل نقدینگی شرکت می‌باشد.

نگاره (۲): برآورد الگو به روش لوجیت

منغیرها	ضریب	انحراف استاندارد		آماره		احتمال	
	اختیاری	غیراختیاری	اختیاری	غیراختیاری	اختیاری	غیراختیاری	اختیاری
اندازه بزرگ	۰,۱۱۲۷	-۰,۰۰۶۳	۰,۰۰۴۴	۰,۰۱۳۷	۷,۲۶۵	-۱۵,۲۳۶	۰,۰۰۰
اندازه کوچک	۰,۱۲۶۳	-۰,۰۰۲۶	۰,۰۰۱۲	۰,۰۱۲۶	۶,۲۳۵	-۱۲,۳۶۵	۰,۰۰۰
سن زیاد	۰,۱۴۳۱	-۰,۰۰۳۵	۰,۰۰۲۶	۰,۰۱۱۴	۳,۲۵۴	-۱۱,۶۵۲	۰,۰۰۰
سن کم	۰,۱۳۸۷	-۰,۰۰۴۱	۰,۰۰۶۳	۰,۰۱۶۵	۵,۱۲۳	-۱۴,۹۶۵	۰,۰۰۰

منبع: یافته‌های پژوهش

نتیجه فرضیه‌ها

نگاره (۳): نتیجه فرضیه پژوهش

شماره	فرضیه	نتیجه	رابطه
۱	بین اقلام تعهدی اختیاری و شاخص SA در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران که عمر کمی دارند، رابطه معناداری وجود دارد..	قبول	مستقیم
۲	بین اقلام تعهدی اختیاری و شاخص SA در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران که عمر طولانی دارند، رابطه معناداری وجود دارد..	قبول	مستقیم
۳	بین اقلام تعهدی اختیاری و شاخص SA در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران که اندازه آنها کوچک است، رابطه معناداری وجود دارد..	قبول	مستقیم
۴	بین اقلام تعهدی اختیاری و شاخص SA در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران که اندازه آنها بزرگ است، رابطه معناداری وجود دارد..	قبول	مستقیم
۵	بین اقلام تعهدی غیراختیاری و شاخص SA در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران که عمر کمی دارند، رابطه معناداری وجود دارد..	رد	-
۶	بین اقلام تعهدی غیراختیاری و شاخص SA در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران که عمر طولانی دارند، رابطه معناداری وجود دارد..	رد	-
۷	بین اقلام تعهدی غیر اختیاری و شاخص SA در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران که اندازه آنها کوچک است ، رابطه معناداری وجود دارد..	رد	-
۸	بین اقلام تعهدی غیراختیاری و شاخص SA در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران که اندازه آنها بزرگ است، رابطه معناداری وجود دارد..	رد	-

منبع: یافته‌های پژوهش

نتیجه‌گیری

در مجموع می‌توان نتیجه گرفت که چرخه عمر و اندازه شرکت تحت تاثیر انتخاب‌های مدیران هستند به طوری که با ورود هر کدام از متغیرهای چرخه عمر و اندازه شرکت به معادله رگرسیون ضریب تعیین تعدیل شده افزایش می‌یابد. اما تاثیر چرخه عمر طولانی و اندازه بزرگ شرکت رابطه مستقیم و معناداری با اقلام تعهدی اختیاری دارد. وجه تمایز این پژوهش وارد نمودن متغیرهای چرخه عمر با سن کم و زیاد و اندازه شرکت در سطح بزرگ در رابطه اقلام تعهدی است. نتایج پژوهش تاکید بر نقش چرخه عمر و اندازه شرکت در اختیارات مدیران را دارد. همچنین نتایج حاکی از این است که هر چه اندازه یک شرکت بزرگتر و عمر یک شرکت بیشتر، استفاده مدیران از اقلام تعهدی اختیاری بیشتر می‌باشد ولی در شرکت‌های با سن کمتر و اندازه کوچکتر، استفاده مدیران از انتخاب‌های اختیاری کم‌رنگ‌تر می‌باشد.

محدودیت‌های پژوهش

محدودیت‌هایی که در اجرای پژوهش وجود داشته و در تعبیر و تفسیر نتایج پژوهش و قابلیت تعمیم آن بایستی مورد ملاحظه قرار گیرد به شرح زیر می‌باشد:

۱- با توجه به محدود بودن جامعه آماری به شرکت‌های تولیدی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و اینکه سال مالی آنها منتهی به پایان اسفند ماه است، تسری نتایج به سایر شرکت‌ها بایستی با احتیاط انجام گیرد.

۲- از آنجایی که برای محاسبه متغیرهای پژوهش از صورت‌های مالی تهیه شده بر مبنای بهای تمام شده تاریخی استفاده شده است؛ در صورت تعدیل اطلاعات صورت‌های مالی برای تورم ممکن است نتایج تحقیق متفاوت از نتایج فعلی باشد.

۳- داده‌های استخراج شده از صورت‌های مالی مربوط به سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۱ (۷ سال) بوده است که در این بازه زمانی استانداردهای حسابداری مورد استفاده دچار تغییرات زیادی شده است (استانداردها اضافه شده). در نتیجه ممکن است اعداد استخراج شده همگون نباشند.

پیشنهاد برای پژوهش‌های آتی

با توجه به اهمیت کیفیت اطلاعات حسابداری، به نظر می‌رسد انجام مطالعات بیشتر و با در نظر گرفتن جوانب دیگر موضوع الزامی باشد. آنچه برای پژوهش‌های آتی پیشنهاد می‌شود شامل موارد زیر است:

- ۱- رابطه بین اقلام تعهدی و شاخص SA در شرکت‌های غیر تولیدی
- ۲- ارزیابی انگیزه‌های مدیران در استفاده از اقلام تعهدی اختیاری در شرکت‌های بزرگ
- ۳- ارزیابی انگیزه‌های مدیران در استفاده از اقلام تعهدی اختیاری در شرکت‌های کوچک
- ۴- ارزیابی انگیزه‌های مدیران در استفاده از اقلام تعهدی اختیاری در شرکت‌هایی با عمر کم
- ۵- ارزیابی انگیزه‌های مدیران در استفاده از اقلام تعهدی اختیاری در شرکت‌هایی با عمر زیاد
- ۶- رابطه بین اقلام تعهدی اختیاری و واکنش‌های مدیریت در محیط‌های متفاوت

سایر پیشنهادها

- ۱- ایجاد زمینه مناسب جهت استفاده تحلیل گران مالی، سرمایه‌گذاران، و ... از پژوهش‌های دانشگاهی.

۲- به دلیل عدم وجود اطلاعات مالی (صورت‌های مالی و یادداشت‌های همراه آن) شرکت‌های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار در سال‌های قبل از سال ۸۰، ۱۷ شرکت از نمونه حذف شده است. بنابراین به بورس تهران پیشنهاد می‌شود در جهت راه‌اندازی یک بانک اطلاعاتی جامع، این اطلاعات را از شرکت‌های پذیرفته شده تقاضا نماید؛ تا پژوهش‌های دانشگاهی در طی دوره زمانی بیشتر و با تعداد مشاهدات بیشتری آزمون گردد.

منابع

- [۱] بزرگ اصل، موسی و غفارپور، فرشید (۱۳۹۱). "مقایسه الگوهای پیش‌بینی اقلام تعهدی برای تشخیص مدیریت سود". مجله پژوهش‌های کاربردی در گزارشگری مالی، شماره یک.
- [۲] پارسایان، علی، ۱۳۸۱، تئوریهای حسابداری، دفتر پژوهشهای فرهنگی، چاپ اول.
- [۳] حلاج، محمد، مهرانی، کاوه (۱۳۸۸). رابطه‌ی قراردادهای بدوی و اندازه شرکت با محافظه کاری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۹۷-۱۱۲، ۵۹.
- [۴] خورشیدی، عباس و سیدحمید رضا قریشی (۱۳۸۱). راهنمای تدوین رساله و پایان نامه تحصیلی (از نظریه تا عمل)، چاپ اول، تهران؛ انتشارات سیطرون.
- [۵] عرب مازازیدی، محمد، بیتا مشایخی و افسانه رفیعی (۱۳۸۵). "محتوای اطلاعاتی جریانهای نقدی و تعهدی در بازار سرمایه ایران"، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، شماره ۴۳.
- [۶] ملانظری و کریمی زند (۱۳۸۶). "بررسی ارتباط بین هموارسازی سود با اندازه شرکت و نوع صنعت در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران". مجله بررسی‌های حسابداری و حسابرسی.
- [۷] Anthony, J.H., and K. Ramesh, (۱۹۹۲), "Association between accounting performance measures and stock prices: A test of the life-cycle hypothesis", Journal of Accounting and Economics, v۱۵, ۲۰۳-۲۲۷.
- [۸] Black, E., Fall (۱۹۹۸) "**Life-Cycle impacts on the incremental value-relevance of earnings and cash flows**", The Journal of Financial Statement Analysis, v۴ (۱), ۴۰-۵۶.
- [۹] Dechow, P., W. Ge, , C. Larson, and C. Schrand. (۲۰۱۰) **Understanding earnings quality: A review of the proxies, their determinants and their consequences**. Journal of Accounting and Economics ۵۰ (۲-۳): ۳۴۴-۴۰۱.
- [۱۰] Financial Accounting Standards Board (۱۹۸۳). "Statement of financial accounting concept ۱", Stamford, CT.

- [۱۱] George, Rejie, Kabir, Rezaul, and Jing Qian. (۲۰۰۸), *Investment - Cash Flow Sensitivity and Financing Constraints: An Analysis of Indian Business Group Firms*, available at ssrn.com, id=۱۸۳۷۲۵.
- [۱۲] Li, K., and V. Tang. ۲۰۰۸. *Earnings quarterly and future capital investment: Evidence from discretionary accruals*. Working paper, Georgetown University.
- [۱۳] Linck, James S. Netter, Jeffrey, and Shub, Tao. (۲۰۱۳) *Can Managers Use Discretionary Accruals to Ease Financial Constraints? Evidence from Discretionary Accruals Prior to Investment*. American Accounting Association, Vol. ۸۸, No. ۶. February ۲۷, ۲۰۱۳.
- [۱۴] Penrose, E. T. (۱۹۵۹) *The Theory of the Growth of the Firm*. Oxford Basil Blackwell.
- [۱۵] Palepu, K. Healy, P. Bernard, V. (۲۰۰۰). “*Business analysis and valuation, southwestern publishing*”. on Line Available at www.ssrn.com.
- [۱۶] Shepherd, W. G. (۱۹۸۶). *On the Core Concepts of Industrial Economics*. Mainstreams in Industrial Organization. ۳۶-۵۲